



Received: 9 July 2025

Revised: 4 August 2025

Accepted: 11 August 2025

FOSTERING SMART AGRIPRENEURS: GUIDELINES FOR THAI VOCATIONAL INSTITUTIONS

Anuchai RAMWARUNGKURA¹, Narinrat RAKKUSOL², Autumporn INTACHAK² and Pinan PHOLSAP^{2*}

1 Faculty of Business Administration, North Bangkok University, Thailand

2 Faculty of Education, Kasetsart University, Thailand; pinan.p@ku.th (P. P.) (Corresponding Author)

Handling Editor:

Professor Dr.Duangduen BHANTHUMNAVIN National Institute of Development Administration, Thailand
(This article belongs to the Theme 1: Humanities & Social Sciences for Sustainability)

Reviewers:

- | | |
|--|--|
| 1) Professor Dr.Kittisak WONGMAHESAK | Shinawatra University, Thailand |
| 2) Associate Professor Dr.Bounmy KEOHAVONG | Souphanouvong University, Lao PDR. |
| 3) Associate Professor Dr.Sanyasorn SWASTHAISONG | Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand |

Abstract

This research aimed to study the development of smart agripreneurship competency in Thai vocational education institutions. The research was divided into 2 phases: Phase 1 was a quantitative study involving data collection from questionnaires of 1,300 administrators, educational institution administrators, and teachers. Phase 2 was qualitative research by focusing on focus groups of 8 experts. The research results revealed six aspects of innovative agricultural entrepreneurship competency development: policy, personnel, teaching and learning, environment, core competency determination, and operational competency determination. The findings highlight the need to integrate knowledge and skills in agricultural technology management, digital marketing, and business administration to create vocational graduates who are ready to drive Thailand's agrarian sector sustainably towards the 4.0 era. The limitation of this research is that the sample did not cover all educational institutions in the vocational education system. However, the results of this research help develop frameworks and guidelines for cultivating smart agripreneurs in the context of Thailand.

Keywords: Smart Agriculture, Agripreneurship, Vocational Education, Competency Development, Thailand

Citation Information: Ramwarungkura, A., Rakkusol, N., Intachak, A., & Pholsap, P. (2025). Fostering Smart Agripreneurs: Guidelines for Thai Vocational Institutions. *Thai Interdisciplinary and Sustainability Review*, 14(2), Article 19. <https://doi.org/10.14456/tisr.2025.55>

การเสริมสร้างผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ:

แนวปฏิบัติสำหรับสถาบันอาชีวศึกษาไทย

อนุชัย งามวงศ์กร¹, นลินรัตน์ รักกุล², อุทุมพร อินทจักร² และ พินัน ผลทรัพย์^{2*}

1 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนครุทธกรุงเทพ

2 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; pinan.p@ku.th (พินัน) (ผู้ประพันธ์บรรณกิจ)

บรรณาธิการผู้รับผิดชอบบทความ:

ศาสตราจารย์ ดร.ดุจดเดือน พันธุมนาวิน

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

(บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของหัวเรื่องที่ 1: มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อความยั่งยืน)

ผู้ทรงคุณวุฒิผู้พิจารณาบทความ:

1) ศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ วงษ์หมื่นศักดิ์

มหาวิทยาลัยชินวัตร

2) รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี แก้วหาญ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยวังสกลนคร

3) รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญาศรณ์ สวัสดิ์โรจน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะในสถาบันการอาชีวศึกษาไทย โดยแบ่งการศึกษาดังกล่าวออกเป็น 2 ระยะ: ระยะแรกเป็นการวิจัยเชิงปริมาณด้วยการใช้แบบสอบถามจากผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 1,300 คน และระยะที่สองเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญ 8 ท่าน ผลการวิจัยเผยว่ามี 6 ด้านสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะดังกล่าว ได้แก่ ด้านนโยบาย ด้านบุคลากร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านการกำหนดสมรรถนะหลัก และด้านการกำหนดสมรรถนะการปฏิบัติงาน ข้อค้นพบเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการบูรณาการองค์ความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเทคโนโลยีเกษตร การตลาดดิจิทัล และการบริหารจัดการธุรกิจ เพื่อสร้างบัณฑิตอาชีวศึกษาที่พร้อมขับเคลื่อนภาคเกษตรกรรมของไทยสู่ยุค 4.0 อย่างยั่งยืน ข้อจำกัดของการวิจัยนี้คือ กลุ่มตัวอย่างยังไม่ครอบคลุมสถานศึกษาทั้งหมดในระบบอาชีวศึกษา อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยนี้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากรอบแนวคิดและแนวปฏิบัติสำหรับการพัฒนาผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะในบริบทของประเทศไทย

คำสำคัญ: เกษตรอัจฉริยะ, ผู้ประกอบการเกษตร, อาชีวศึกษา, การพัฒนาสมรรถนะ, ประเทศไทย

ข้อมูลการอ้างอิง: อนุชัย งามวงศ์กร, นลินรัตน์ รักกุล, อุทุมพร อินทจักร และ พินัน ผลทรัพย์. (2568). การเสริมสร้างผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ: แนวปฏิบัติสำหรับสถาบันอาชีวศึกษาไทย. สหวิทยาการและความยั่งยืนปริทรรศน์ไทย, 14(2), บทความที่ 19. <https://doi.org/10.14456/tisr.2025.55>

บทนำ

ภาคเกษตรเป็นภาคการผลิตที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย และมีความท้าทายหลายด้าน ทั้งการพัฒนาศักยภาพการผลิต การรักษาเสถียรภาพราคาสินค้า และการพัฒนาคุณภาพมาตรฐาน ตลอดจนการยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ทำให้ภาคการเกษตรมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับการยกระดับความสามารถในการแข่งขัน ควบคู่กับการสร้างความมั่นคงทางอาหารและสร้างรายได้ให้กับประเทศ โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม และภูมิปัญญาในการพัฒนาและสร้างมูลค่าสินค้าเกษตร ตลอดจนการบริหารจัดการระบบนิเวศตลอดห่วงโซ่การผลิต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ สร้างการเจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและกระจายรายได้ให้กับภาคเกษตรของไทย ประเทศไทยยังคงมุ่งเน้นการพัฒนาภาคการเกษตรของประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยมีแผนพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้และทักษะในการบริหารจัดการฟาร์ม ความปลอดภัย และอาชีวอนามัยของเกษตรกร และการดำเนินธุรกิจการเกษตรในยุคดิจิทัล เพื่อยกระดับความสามารถเกษตรกรไปสู่การเป็นเกษตรกรอัจฉริยะที่มีศักยภาพสูงในการพัฒนากระบวนการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และความต้องการของตลาดได้อย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน (Meechoovet & Siriwato, 2023) รวมถึงการยกระดับความเข้มแข็งและความสามารถในการดำเนินธุรกิจเพิ่มมูลค่าของสหกรณ์การเกษตร กลุ่มเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งสนับสนุนบทบาทภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาทั้งระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษาในพื้นที่ ในการเป็นผู้ให้บริการ ผู้ถ่ายทอดเทคโนโลยี และที่ปรึกษาทางธุรกิจ เพื่อเชื่อมโยงข้อมูล องค์ความรู้ และเทคโนโลยีกับการปรับเปลี่ยนและต่อยอดธุรกิจการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้แผนยุทธศาสตร์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ยังมุ่งเน้นการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร ในหลาย ๆ ด้านโดยเฉพาะด้านเกษตรอัจฉริยะ และการสร้างความเข้มแข็งของสถาบันเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ (Ngamcharoen, 2024)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานการศึกษาที่มุ่งมั่นผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านการอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะ สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ ด้านการพัฒนากำลังคนด้านการอาชีวศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมรรถนะหลัก และสมรรถนะทั่วไป และสมรรถนะวิชาชีพสอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ สู่ประเทศไทย 4.0 นอกจากนี้ยังมีนโยบายเพิ่มบทบาทการอาชีวศึกษาในการสร้างและพัฒนาผู้ประกอบการและกำลังแรงงานภาคเกษตร โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรอัจฉริยะ (Smart Farmer) และกลุ่มยุวเกษตรกรอัจฉริยะ (Young Smart Farmer) ที่สามารถรองรับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรอยู่ 4 แห่ง คือ สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคเหนือ สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคกลาง และสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคใต้ โดยเปิดการเรียนการสอนใน 3 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) 2) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) 3) ระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยี (ทล.บ.) ซึ่งหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรในปัจจุบัน ยังขาดความเข้มข้นในการเพิ่มสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการให้กับผู้เรียนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร ซึ่งการประกอบธุรกิจทางด้านการเกษตรในประเทศไทยจะขับเคลื่อนได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน ต้องพัฒนาและเสริมสร้างคุณลักษณะผู้ประกอบการเกษตรที่ประสบความสำเร็จให้กับผู้เรียนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร สอดคล้องกับ มรกด กำแพงเพชร และคณะ (2562) โดยเฉพาะทักษะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรปราดเปรื่อง ประกอบด้วย 10 ทักษะ (R WIT TEAM 2C) ได้แก่ ทักษะการจัดการ ทักษะความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการประสานงาน ทักษะความไว้วางใจ ทักษะผู้นำความคิด ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะด้านสุขภาพ ทักษะความรับผิดชอบ การเสริมสร้างพลังอำนาจและความกล้าเสี่ยง โดยทักษะของผู้ประกอบการปราดเปรื่องที่มีเพิ่มเติมจากผู้ประกอบการเกษตรทั่วไปคือ ทักษะผู้นำความคิด และการเสริมสร้างพลังอำนาจ (ยิ่งศักดิ์ ไกรพิณิจ และคณะ, 2562)

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ในสถาบันการอาชีวศึกษาไทย พบว่า แนวทางในการพัฒนาผู้เรียนในสถาบันการอาชีวศึกษาไทยให้มีสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ยังไม่ครอบคลุมถึงสมรรถนะของผู้เรียนในสถาบันการอาชีวศึกษาไทยอย่างแท้จริง เนื่องจากยังขาดการสำรวจความคิดเห็นจากประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการพัฒนาผู้เรียน นั่นคือ กลุ่มผู้บริหาร และครูผู้สอน ในสถาบันการอาชีวศึกษาไทย รวมทั้งยังขาดความชัดเจนของแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้มีความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ

แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการทางด้านเกษตรอัจฉริยะในสถาบันการอาชีวศึกษาไทย จึงต้องศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันและความต้องการในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะของสถานศึกษา ในสถาบันการอาชีวศึกษาไทย เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้จบการศึกษาออกมาเป็นผู้ประกอบการทางด้านเกษตรอัจฉริยะที่มีคุณภาพ แนวคิดต่างๆ เหล่านี้ จึงเป็นกลไกสำคัญในการตอบโจทย์การพัฒนาผู้เรียนที่เป็นบุตรหลานเกษตรกรให้ประสบความสำเร็จในอาชีพที่เข้ามาเรียนในสถาบันการอาชีวศึกษาไทย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนที่จบการศึกษาจากสถาบันการอาชีวศึกษาไทยให้มีคุณภาพและมีสมรรถนะสูง สามารถพัฒนาสู่ความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ เพื่อยกระดับอาชีพเกษตรกร ให้เป็นอาชีพที่มีความมั่นคงและประสบความสำเร็จมากขึ้น จึงได้จัดทำการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ กรณีศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาไทย อันจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อผู้เรียนที่เป็นบุตรหลานของเกษตรกรไทย เพื่อสร้างผู้ประกอบการทางด้านเกษตรอัจฉริยะของไทยให้มีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืนตลอดไป

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ

สก็อต บี พาร์รี่ (Parry, 1997) นิยามคำว่าสมรรถนะว่า คือ กลุ่มของความรู้ (knowledge) ทักษะ (skills) และคุณลักษณะ (attributes) ที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งมีผลกระทบต่องานหลักของตำแหน่งงานหนึ่งๆ โดยกลุ่มความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะดังกล่าวสัมพันธ์กับผลงานของตำแหน่งงานนั้นๆ และสามารถวัดผล เทียบกับมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับ และเป็นสิ่งที่สามารถเสริมสร้างขึ้นได้ โดยผ่านการฝึกอบรมและการพัฒนา (อ้างถึงใน สุภัญญา รัศมีธรรมโชติ, 2547) แมคเคลแลนด์ กล่าวว่า สมรรถนะ คือ บุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในปัจเจกบุคคล ซึ่งสามารถ ผลักดันให้ปัจเจกบุคคลนั้นสร้างผลการปฏิบัติงานที่ดี หรือตามเกณฑ์ที่กำหนดในงานที่ตนรับผิดชอบ (McClelland, 1973) และสเตอร์เบิร์ก และคอลลิเกียน (Sternberg & Kolligian, 1990) ให้ความหมายของคำว่า “สมรรถนะ” ไว้ว่าเป็นความสามารถที่วัดได้ (A Measure of Ability) และเป็นคุณลักษณะที่ซ่อนเร้น (Underlying Traits) หรือเป็นศักยภาพ (Capacity) ในตัวบุคคลซึ่งก่อให้เกิดผลงานที่สามารถสังเกตเห็นได้ (Observable Performance) นอกจากนี้ ชำรงศักดิ์ คงคาสวัสดิ์ (2548) อธิบายความหมายของ Competency ว่า หมายถึง คุณลักษณะ เช่น ความรู้ความสามารถ ความชำนาญ ทักษะ ทักษะทัศนคติความเชื่อ ตลอดจนพฤติกรรมของบุคคลที่จะสามารถ ปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จได้ และ ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2546) ให้ความหมายของคำว่า “สมรรถนะ” ไว้ว่า ความสามารถหรือ ชีตความสามารถของผู้ดำรงตำแหน่งงานที่งานนั้นๆ ต้องการ คำว่า Competency นี้ไม่ได้หมายถึงเฉพาะ พฤติกรรมแต่ละมองลึกไปถึงความเชื่อทัศนคติอุปนิสัยส่วนลึกของตัวตนด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นผู้ประกอบการ

แนวคิดของความเป็นผู้ประกอบการมีวิวัฒนาการมาจากแนวคิดและทฤษฎีของ 4 สาขาวิชา ได้แก่ เศรษฐศาสตร์ พฤติกรรมศาสตร์และสังคมวิทยา จิตวิทยา และการจัดการ กล่าวคือ นักเศรษฐศาสตร์ ศึกษาและพัฒนาแนวคิดของความเป็นผู้ประกอบการในแง่บทบาทของการพัฒนาเศรษฐกิจ ความเป็น ผู้ประกอบการจะเชื่อมโยงกับการก่อตั้งกิจการธุรกิจและการสร้างสรรคกิจกรรมทางเศรษฐกิจใหม่ ซึ่งจะ ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจในพื้นที่ นัก

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

พฤติกรรมศาสตร์สนใจศึกษาคุณลักษณะและความ เป็นผู้นำที่มีบารมีของผู้ประกอบการที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง และนักจิตวิทยาศึกษาบุคลิกภาพของ ผู้ประกอบการที่ชอบความเสี่ยงและมีความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ ความสามารถในการควบคุม และความมีอิสระในการตัดสินใจ นักวิชาการด้านการจัดการช่วยทำให้กระบวนการพัฒนา ธุรกิจใหม่ให้มี กิจกรรมหรือขั้นตอนในการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) หมายถึง กระบวนการที่เริ่มต้นจาก 1) การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ความคิดใหม่ 2) การรวบรวมทรัพยากรทางเศรษฐกิจและ สังคมเพื่อให้เกิดธุรกิจหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ต้องการ 3) การยอมรับความเสี่ยงหรือความล้มเหลวที่อาจเกิดขึ้น Timmons (1999) กล่าวว่า ความเป็นผู้ประกอบการ หมายถึง กระบวนการในการสร้างหรือ แสวงหาโอกาสและดำเนินการให้ เกิดขึ้น แม้อาจไม่สามารถควบคุมทรัพยากรที่ใช้ได้ทั้งหมด ความเป็นผู้ประกอบการเกี่ยวข้องกับการให้ความหมายหรือ แนวคิด การสร้างธุรกิจใหม่ และการกระจาย ผลประโยชน์และคุณค่าแก่บุคคล องค์กร และสังคม (Hisrich et al., 2008) ให้ความหมายของความเป็นผู้ประกอบการในมุมมองที่กว้างกว่าและ ครอบคลุมในหลายสาขาอาชีพว่าหมายถึง กระบวนการที่สร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่มีคุณค่าที่เกิดจากการอุทิศ เวลาและความอดทน และพร้อมรับความเสี่ยงทางการเงิน ทางจิตวิทยาและทางสังคมที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจนได้รับผลตอบแทนในรูปแบบของเงิน ความพึงพอใจส่วนบุคคล และความมีอิสรภาพทางความคิด

แนวความคิดเกี่ยวกับเกษตรอัจฉริยะ

ขวัญชนก พุทธจันทร์ (2563) กล่าวว่า เกษตรอัจฉริยะ (Smart Farm หรือ Intelligent Farm) คือการทำเกษตรสมัยใหม่ ด้วยการใช้เทคโนโลยีหรือหุ่นยนต์ เครื่องจักร ฯลฯ ที่มีความแม่นยำ สูงเข้ามาช่วยในการทำงาน โดยให้ความสำคัญกับ สิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยต่อผู้บริโภค และการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด ในยุคที่แรงงานในภาคเกษตรลดลง ทำให้ ภาคการเกษตรเริ่มมีการปรับตัวโดยนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาปรับปรุงและประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมากขึ้น สรุปได้ว่า เกษตรอัจฉริยะ หรือ สมาร์ทฟาร์ม คือ การทำเกษตรสมัยใหม่ที่มีประสิทธิภาพเป็นการบริหารจัดการ พื้นที่โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ไม่สิ้นเปลืองทรัพยากรและต้องเข้ากับการเพาะปลูกพืชชนิดนั้นๆ ที่เน้นการพัฒนา เกษตรกรให้ในการพึ่งพาตนเองได้มีภูมิคุ้มกันพร้อมรับความเสี่ยงในมิติของการผลิตและการตลาด รวมทั้งมี ความสามารถในการผลิตและการตลาดในระดับที่พร้อมก้าวสู่การเป็นผู้จัดการฟาร์มเกษตรมืออาชีพได้จนประสบ ความสำเร็จ (นพวิญญ์ ชื่นบุญชู, 2566)

แนวคิดเกี่ยวกับผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ

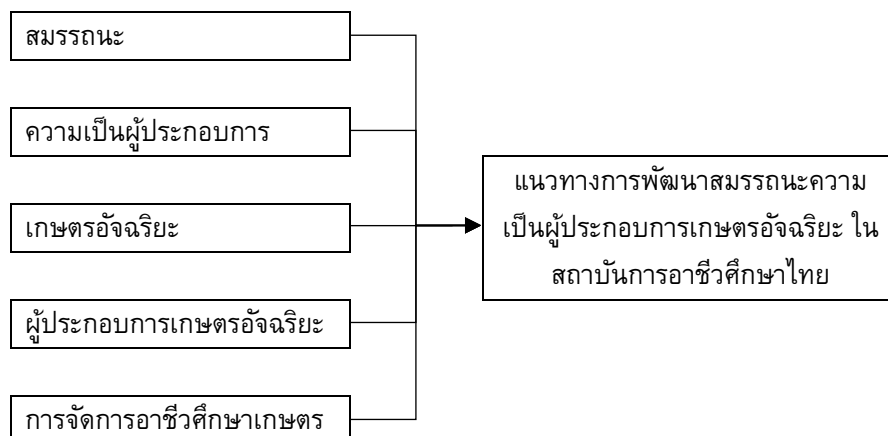
แนวคิดผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ หมายถึง การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร ไปจนถึงผู้บริโภค (from farmer to market) เพื่อยกระดับการผลิต ลดต้นทุน รวมทั้งพัฒนามาตรฐานสินค้า (ฤทัยชนก จริ่งจิตร, 2556) หลักการของแนวคิดผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ คือ ความพยายามยกระดับการพัฒนาเกษตรกรรม ใน 4 ด้านที่สำคัญ ดังนี้ การลดต้นทุนในกระบวนการผลิต การเพิ่มคุณภาพมาตรฐานการผลิตและมาตรฐานสินค้า การ ลดความเสี่ยงในภาคเกษตร และการจัดการส่งผ่านความรู้ ซึ่งทั้ง 4 ด้านนี้ จะครอบคลุมตั้งแต่กระบวนการผลิตที่เน้น การประยุกต์ใช้ระบบอัตโนมัติและให้ความสำคัญกับระบบควบคุมผลผลิตทั้งปริมาณและคุณภาพ ดังนั้น ผู้ประกอบการ เกษตรอัจฉริยะต้องมุ่งเน้นการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพสูง ปลอดภัยต่อผู้บริโภค และ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่ง สิ่งสำคัญ คือ เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้นอกจากนี้ผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ต้องมีองค์ความรู้ในด้านต่างๆ เช่น ด้านการตลาด เทคโนโลยี การผลิตความรู้ด้านบัญชีต้นทุน ตลอดจนช่องทางการเข้าถึง ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้อง และต้องมีกลไกการดำเนินงานที่มี ประสิทธิภาพเพื่อช่วยพัฒนาเกษตรกรอัจฉริยะ ให้สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ด้าน ต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ในยุคเกษตรสมัยใหม่ ผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะต้องมีความคิดสร้างสรรค์นำ เทคโนโลยีและนวัตกรรมมาช่วยพัฒนาระดับการเกษตรให้มีคุณภาพสูงต้นทุนต่ำลง ตอบสนองความต้องการของ ผู้บริโภคในทุกด้าน เน้นความ ปลอดภัยของสินค้าเกษตร และสร้างความพึงพอใจให้กับผู้บริโภคมากที่สุด

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาเกษตร

อภิชาติ ไจอารีย์ และคณะ (2559) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนากำลังคนเพื่อเป็นผู้ประกอบการเกษตรบนเส้นทางอาชีวเกษตร: ถอดประสบการณ์โครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ พบว่า แนวทางการพัฒนากำลังคนเพื่อเป็นผู้ประกอบการเกษตรกรรมสามารถสรุปแนวทางในการพัฒนาได้ 4 แนวทาง ดังนี้ 1) หลังจากนักศึกษาจบการศึกษาในระดับ ปวช.และ/หรือ ปวส. จากวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ควรเข้าสู่ตลาดแรงงานภาคเกษตรกรรมในสถานประกอบการก่อน เพื่อสัมผัสประสบการณ์ทั้งด้านการเกษตรและการบริหารจัดการ ตลอดจนเพื่อสะสมทุนในการออกมาเป็นผู้ประกอบการเกษตรด้วยตนเอง นอกจากนี้แล้ว ในช่วงที่ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี จะต้องมีการบูรณาการในการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของนักศึกษาจนสามารถผลักดันให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถเป็นผู้ประกอบการเกษตรกรรมได้จริง โดยเน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์บนฐานงานฟาร์มของวิทยาลัยและการฝึกงานในสถานประกอบการ 2) ใช้แนวทางการพัฒนาของโครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ ซึ่งจากผลการศึกษาจะเห็นว่า โครงการฯ สามารถสร้างผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ที่มีทั้งความรู้ความสามารถ และทักษะทางการเกษตร ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพเกษตรกรรมได้โดยมีหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพที่เป็นรูปธรรมภายใต้ภาคีความร่วมมือที่ชัดเจน และ มีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตขั้นพื้นฐาน คือ ที่ดินทำกิน และปัจจัยอื่นๆ ตามสมควร 3) การสร้างต้นแบบผู้ประกอบการเกษตรและระบบพี่เลี้ยงต้นแบบผู้ประกอบการเกษตรคือ เกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในอาชีพเป็นผู้ที่มากด้วยประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ จนสามารถพึ่งพาตนเองได้ และพร้อมที่จะถ่ายทอดความรู้เชิงประสบการณ์แก่เกษตรกรรุ่นใหม่อย่างไม่ปิดบัง และที่สำคัญต้องได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญด้วย ทั้งนี้เพื่อดึงดูดให้เกษตรกรรุ่นใหม่เห็นความสำคัญในการผลิตและพัฒนาการผลิต เพื่อสามารถพึ่งพาตนเองและแข่งขันกับนานาประเทศได้ต่อไประบบพี่เลี้ยง (Mentoring) เป็นระบบที่มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่การกระตุ้นให้เกษตรกรรุ่นใหม่ ที่มีทั้งความรู้ประสบการณ์และความมั่นใจในการประกอบอาชีพที่ค่อนข้างน้อย เกิดตระหนักรู้ต้องการความเปลี่ยนแปลงของตนเองอย่างแท้จริง ดังนั้นพี่เลี้ยงมีหน้าที่ที่สำคัญ คือ เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เป็นผู้ชี้แนะและร่วมแก้ไขปัญหา และเป็นผู้ประสานงาน 4) การสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการเกษตรกรรมเครือข่ายผู้ประกอบการเกษตรกรรม คือ ขบวนการสังคมอันเกิดจากการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบการเกษตรกรรมและกลุ่มผู้ประกอบการเกษตรกรรมโดยมีเป้าหมาย วัตถุประสงค์และความต้องการบางอย่างร่วมกัน ร่วมกันดำเนินกิจกรรมบางอย่าง โดยสมาชิกเครือข่ายยังคงเป็นเอกเทศไม่ขึ้นต่อกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัยนี้ เป็นการนำแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความเป็นผู้ประกอบการ แนวคิดเกี่ยวกับเกษตรอัจฉริยะ แนวคิดเกี่ยวกับผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ และแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาเกษตร นำมากำหนดเป็นข้อคำถามในแบบสอบถามและแบบสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ในสถาบันการอาชีวศึกษาไทย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) มีขั้นตอนการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

1) การศึกษาสภาพ และความต้องการของการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1.1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ผู้บริหารสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ทั้งหมด 39 แห่ง จำนวน 1,504 คน (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและกำลังคนอาชีวศึกษา, 2566) ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาได้มาจากประชากรที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมด ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร จำนวน 4 แห่ง 6 คน รวมเป็น 24 คน 2) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 39 แห่ง ในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร 4 แห่ง รวม 98 คน 3) ครูผู้สอนประจำสถานศึกษา จำนวน 39 แห่ง ในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร 4 แห่ง รวม 1,382 คน ทั้งนี้ การวิจัยนี้ใช้จำนวนประชากรทั้งหมด โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง เนื่องจากประชากรทั้งหมดมีขนาดไม่ใหญ่มาก เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ครอบคลุมบุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรทุกแห่ง

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้มาจากประชากรทั้งหมดตามขอบเขตการวิจัยด้านประชากรและด้านพื้นที่ที่กำหนดไว้ นั่นคือ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี จำนวน 39 แห่ง ซึ่งเป็นสถานศึกษาภายใต้สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร 4 แห่ง คือ สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคเหนือ สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคกลาง และสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคใต้ จำนวนทั้งสิ้น 1,504 คน

1.2) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถามสภาพ และความต้องการของการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามเพื่อสำรวจรายการ (Check list) สอบถาม สภาพทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงาน ประเภทตำแหน่ง

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ในการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะให้กับผู้เรียนอาชีวศึกษาเกษตร โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คนละ 1 ฉบับ โดยให้เลือกว่าสภาพการจัดการเรียนการสอนในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ในการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะให้กับผู้เรียนอาชีวศึกษาเกษตร อยู่ในระดับใด

ตอนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะของผู้เรียนอาชีวศึกษาเกษตร ในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คนละ 1 ฉบับ โดยให้เลือกว่าความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะของผู้เรียนอาชีวศึกษาเกษตร ในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร อยู่ในระดับใด

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไปเพื่อการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.3) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำแบบสอบถามสภาพ และความต้องการของการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Validity) ความเหมาะสมของภาษา โครงสร้าง และรูปแบบ แล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากการตรวจสอบพบว่า ค่า IOC รายข้อ ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไข ไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครูผู้สอน ในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีจะเชิงเทราและวิทยาลัยประมงสมุทรสาคร จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) จากการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.70 ขึ้นไป เกณฑ์ในการแปลผลค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมืออยู่ระหว่าง 0.00-1.00 ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าความเชื่อมั่นจากการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ในข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพที่เป็นอยู่ ได้เท่ากับ 0.99 และข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพที่คาดหวัง ได้เท่ากับ 0.98 ซึ่งถือว่ามีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง ดังนั้น แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยนี้จึงมีความน่าเชื่อถือและมีความถูกต้องในการนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

1.4) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยแจกแบบสอบถาม จำนวน 1,504 ฉบับ ให้กับประชากรตามกลุ่มเป้าหมาย โดยนำหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์พร้อมแนบหนังสือให้ความยินยอมและสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนเมษายน พ.ศ.2568 รวมเวลา 3 เดือนได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 1,300 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.43 (โครงการวิจัยนี้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โครงการวิจัยรหัส KUREC-SSR67/155)

1.5) การวิเคราะห์ข้อมูล แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ในส่วนของแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 สภาพและความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นโดยการคำนวณ PNI modified โดยนำเสนอผลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง มีสูตรการคำนวณ PNI modified ดังนี้ $PNI\ modified = (I-D)/D$

เมื่อ I หมายถึง ค่าเฉลี่ย (Mean) ของสภาพที่คาดหวัง คือ ระดับสภาพที่คาดหวังในการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร

D หมายถึง ค่าเฉลี่ย (Mean) ของสภาพที่เป็นอยู่ คือ ระดับสภาพที่เป็นอยู่ในการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร

การแปลความหมายของค่า PNI modified: ค่า PNI modified ที่เป็นบวกแสดงว่าความต้องการจำเป็นมีจริงและควรได้รับการแก้ไข ค่า PNI modified ที่สูงขึ้นบ่งบอกถึงความต้องการที่สำคัญยิ่งขึ้น และ ค่า PNI modified ที่เป็นลบแสดงว่าระดับที่เป็นจริงดีกว่าระดับที่ควรจะเป็น หรืออาจมีปัญหาอื่นๆ ที่ต้องพิจารณาเพิ่มเติม

2) การศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

2.1) ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการอาชีวศึกษาเกษตร และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการประกอบการเกษตรอัจฉริยะ จำนวน 8 คน โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวจะไม่ได้รวมอยู่ในประชากรที่ใช้ในการศึกษาของระยะที่ 1 โดยกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด (Purposive Sampling) เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญที่กำหนดเป็นผู้ที่มีความเหมาะสมและมีความรู้ความสามารถในด้านการจัดการอาชีวศึกษาเกษตรและด้านการประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 คน โดยคุณสมบัติผู้เชี่ยวชาญจะต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการอาชีวศึกษาเกษตรที่มีประสบการณ์ในการจัดการอาชีวศึกษาเกษตรมาไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการประกอบการเกษตรอัจฉริยะที่มีประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการประกอบการเกษตรอัจฉริยะไม่น้อยกว่า 2 ปี และเป็นผู้ที่ยินดีร่วมให้ข้อมูลตลอดกระบวนการของการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2) เกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ วิธีการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญพิจารณาจากคุณสมบัติที่กำหนดดังกล่าวข้างต้น โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการอาชีวศึกษาเกษตรคัดเลือกจากข้าราชการส่วนกลางของสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาที่มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดการอาชีวศึกษาเกษตรมาไม่น้อยกว่า 5 ปี และผู้เชี่ยวชาญด้านการประกอบการเกษตรอัจฉริยะคัดเลือกเจ้าของกิจการด้านการประกอบการเกษตรอัจฉริยะที่มีประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการประกอบการเกษตรอัจฉริยะไม่น้อยกว่า 2 ปี

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

2.3) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ในระยะที่ 2 คือ

2.3.1) การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ผู้วิจัยใช้แนวคำถามแบบมีโครงสร้าง (Structural interview) โดยกำหนดกรอบคำถามจากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัย

2.3.2) แบบประเมินร่างแนวทางการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ประกอบด้วยแบบประเมิน 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และตอนที่ 2 แบบประเมินความเหมาะสมของร่างแนวทางการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2.4) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.4.1) ผู้วิจัยทำการติดต่อผู้เชี่ยวชาญทางโทรศัพท์ แนะนำตัวและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย ภายหลังที่ผู้เชี่ยวชาญตอบรับยินดีเข้าร่วมวิจัยแล้ว ได้ทำหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน และจัดส่งเอกสารรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูล แนวคำถามการสนทนากลุ่ม โครงร่างวิทยานิพนธ์ฉบับย่อ พร้อมใบยินยอมเป็นผู้เชี่ยวชาญการวิจัย เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญศึกษาล่วงหน้าก่อนวันนัดหมาย จากนั้นจัดประชุมผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 คน ด้วยการสนทนากลุ่มแบบระบบออนไลน์ (Netnographic Research) โดยใช้ ZOOM Application ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้ 1) กำหนดงานหลักและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ 2) กำหนดแนวทางการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ 3) จัดทำแนวทางการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ และผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน ซึ่งแต่ละคนได้นำเสนอข้อมูลแนวทางการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ตามแบบสนทนากลุ่ม จากนั้นนำมาสังเคราะห์เป็นร่างแนวทางการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะต่อไป

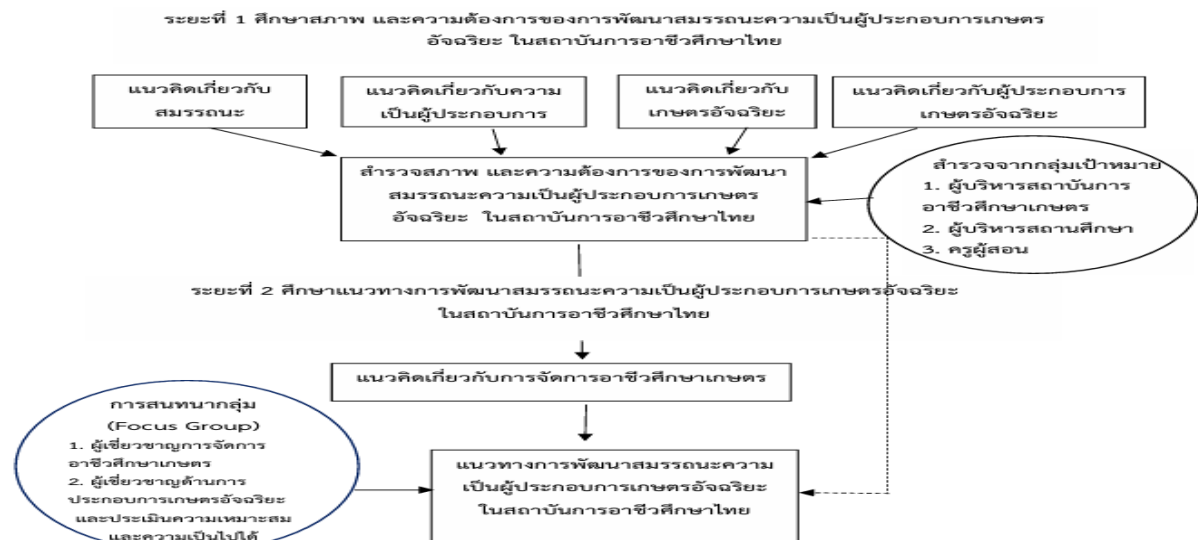
2.4.2) ผู้วิจัยร่างแนวทางการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ แล้วนำเอกสารร่างแนวทางการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ มาจัดทำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง

2.4.3) ผู้วิจัยนำเอกสารร่างแนวทางการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะในสถาบันอาชีวศึกษาเกษตร พร้อมแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างแนวทางให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน ดำเนินการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้

2.4.4) วิเคราะห์ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร

2.5) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร โดยหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)



ภาพที่ 2 ขั้นตอนการวิจัย

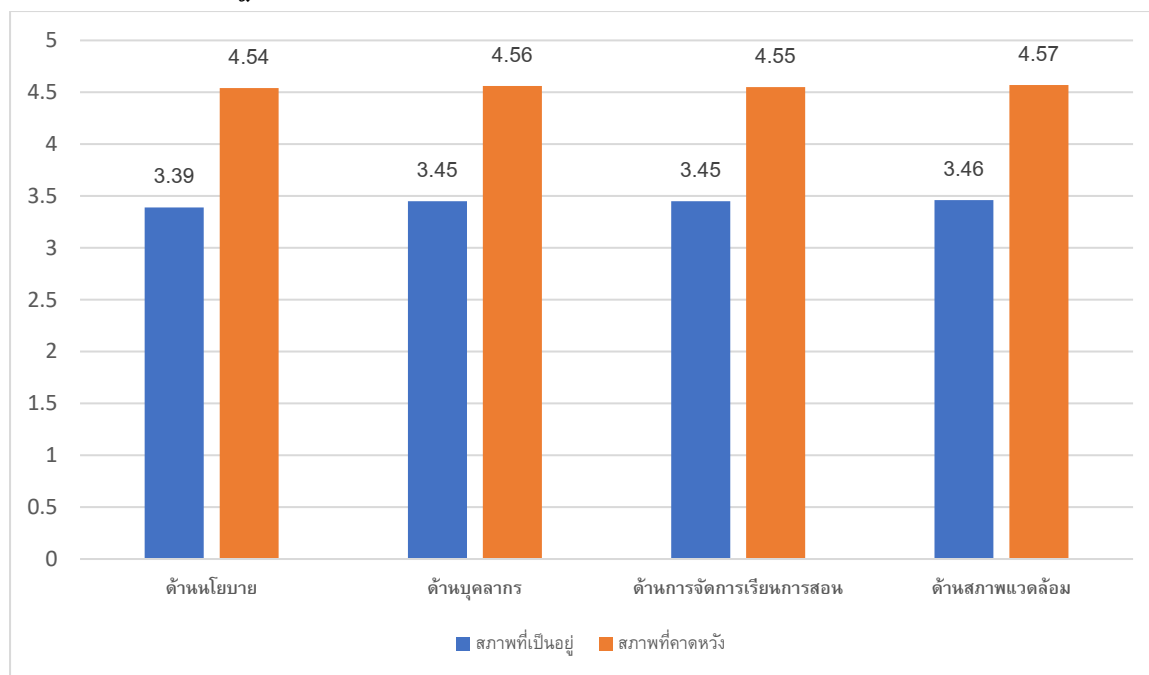
ผลการวิจัย

สภาพและความต้องการของการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ในสถาบันการอาชีวศึกษาไทย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 55.38 เป็นเพศหญิง ในส่วนของอายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในช่วงระหว่าง 26-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.08 ในส่วนของวุฒิการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 71.15 จบปริญญาตรี รองลงมาร้อยละ 27.31 จบปริญญาโท ในส่วนของระยะเวลาการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 40.77 มีระยะเวลาการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี และในส่วนของประเภทตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามยังพบอีกว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 77.92 เป็นครูผู้สอน รองลงมาร้อยละ 14.08 เป็นหัวหน้าแผนก/ฝ่าย/งาน

ผลการวิจัยของสภาพในการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะให้กับผู้เรียนอาชีวศึกษาเกษตร โดยภาพรวม ดังภาพที่ 3 และตารางที่ 1

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

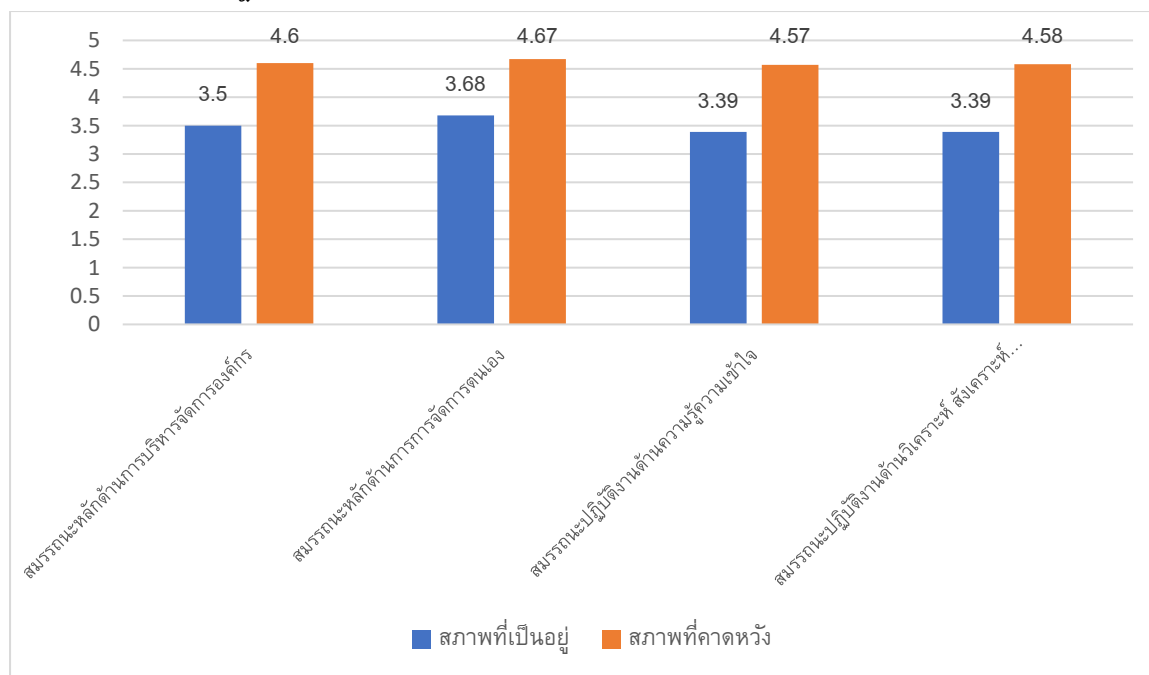


ภาพที่ 3 ผลการวิจัยของสภาพในการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะให้กับผู้เรียนอาชีวศึกษาเกษตรโดยภาพรวม

ตารางที่ 1 ผลการวิจัยของสภาพในการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะให้กับผู้เรียนอาชีวศึกษาเกษตรโดยภาพรวม

รายการ	สภาพที่เป็นอยู่			สภาพที่คาดหวัง			ค่า PNI modified	ลำดับความต้องการ
	μ	σ	ระดับ	μ	σ	ระดับ		
ด้านนโยบาย	3.39	.950	ปานกลาง	4.54	.646	มากที่สุด	0.253	1
ด้านบุคลากร	3.45	.953	มาก	4.56	.653	มากที่สุด	0.243	2
ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.45	.948	มาก	4.55	.668	มากที่สุด	0.241	4
ด้านสภาพแวดล้อม	3.46	.977	มาก	4.57	.672	มากที่สุด	0.242	3

ผลการวิจัยของความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะของผู้เรียนอาชีวศึกษาเกษตรโดยภาพรวม ดังภาพที่ 4 และตารางที่ 2



ภาพที่ 4 ผลการวิจัยของความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะของผู้เรียนอาชีวศึกษาเกษตรโดยภาพรวม

ตารางที่ 2 ผลการวิจัยของความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะของผู้เรียนอาชีวศึกษาเกษตรโดยภาพรวม

รายการ	สภาพที่เป็นอยู่			สภาพที่คาดหวัง			ค่า PNI	ลำดับ
	μ	σ	ระดับ	μ	σ	ระดับ	modified	ความ ต้องการ
สมรรถนะหลัก								
- ด้านการบริหารจัดการองค์กร	3.50	.954	มาก	4.60	.614	มากที่สุด	0.239	3
- ด้านการจัดการตนเอง	3.68	.946	มาก	4.67	.584	มากที่สุด	0.212	4
สมรรถนะการปฏิบัติงาน								
- ด้านความรู้ ความเข้าใจ	3.39	.988	ปานกลาง	4.57	.665	มากที่สุด	0.258	2
- ด้านวิเคราะห์ สังเคราะห์ และ ประยุกต์ใช้	3.39	.978	ปานกลาง	4.58	.661	มากที่สุด	0.260	1

ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะให้กับผู้เรียนในสถาบันการอาชีวศึกษาไทยพบว่า แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะให้กับผู้เรียนในสถาบันการอาชีวศึกษาไทย อันดับสูงสุด เป็นการศึกษาดูงานการปฏิบัติงานจริงของสถานประกอบการด้านเกษตรอัจฉริยะ คิดเป็นร้อยละ 59.46 ในขณะที่รูปแบบของการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะของผู้เรียนอาชีวศึกษาเกษตร อันดับสูงสุด เป็นรูปแบบโมดูล (Module) คิดเป็นร้อยละ 61.15 ส่วนข้อเสนอแนะเรื่องหลักสูตรฐานสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะของผู้เรียนอาชีวศึกษาเกษตร อันดับสูงสุด ควรเน้นทั้งสมรรถนะหลักและสมรรถนะการปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 71.54 สำหรับการจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะให้กับผู้เรียนอาชีวศึกษาเกษตร อันดับสูงสุด เป็นรายวิชาในหลักสูตร ปวช./ปวส./ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 43.38 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสาระสำคัญของสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตร

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

อัจฉริยะ ในสถาบันการอาชีวศึกษาไทย อันดับสูงสุด เป็นการบริหารจัดการธุรกิจเกษตรอัจฉริยะ คิดเป็นร้อยละ 53.15 และลักษณะของหลักสูตรฐานสมรรถนะในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ในสถาบันการอาชีวศึกษาไทย อันดับสูงสุดเป็นการมุ่งให้ผู้เรียนแสดงความสามารถที่เชี่ยวชาญ เน้นการนำความรู้ไปใช้จริง คิดเป็นร้อยละ 82.92

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ในสถาบันการอาชีวศึกษาไทย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการประชุมสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ในสถาบันการอาชีวศึกษาไทย โดยผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการอาชีวศึกษาเกษตร จำนวน 4 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการประกอบการเกษตรอัจฉริยะ จำนวน 4 คน ซึ่งหลักจากประชุมสนทนากลุ่มจนได้ข้อสรุปแล้ว ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการจัดทำ (ร่าง) แนวทางการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ในสถาบันการอาชีวศึกษาไทย โดยการสรุปประเด็นจากแบบสอบถามสภาพความต้องการของแนวทางการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลจากการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการอาชีวศึกษาเกษตรและผู้เชี่ยวชาญด้านการประกอบการเกษตรอัจฉริยะ จำนวน 8 ท่าน ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ (ร่าง) แนวทางการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ซึ่งมีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้จากผู้เชี่ยวชาญทุกท่านอยู่ในระดับมากที่สุด สามารถนำมากำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ในสถาบันการอาชีวศึกษาไทย จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านนโยบาย 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน 4) ด้านสภาพแวดล้อม 5) ด้านการกำหนดสมรรถนะหลัก แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านบริหารจัดการองค์กร และ ด้านการจัดการตนเอง 6) ด้านการกำหนดสมรรถนะการปฏิบัติงาน แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ และ ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประยุกต์ใช้ รายละเอียดดังภาพที่ 5



ภาพที่ 5 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ในสถาบันการอาชีวศึกษาไทย

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สภาพและความต้องการของการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ในสถาบันการอาชีวศึกษาไทย

สภาพการจัดการเรียนการสอนที่เป็นอยู่ในการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ในภาพรวมด้านนโยบายมีระดับน้อยที่สุดกว่าทุกด้าน เนื่องจากการขาดงบประมาณในการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ และขาดการวางแผนจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอต่อการจัดการศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ยังเป็นปัญหาใหญ่ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร สอดคล้องกับ จิตรลดา ไชยเลิศ (2562) ที่ได้ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคเหนือ ให้มีประสิทธิภาพ กล่าวถึงสภาพการจัดการศึกษาของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ในด้านการผลิตนักศึกษา การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ และการบริหารจัดการพบว่า มีจุดอ่อนได้แก่ นักศึกษาขาดทักษะทางด้านภาษาและมีปัญหาการออกระหว่างภาคเรียน ครูยึดติดกับการเรียนการสอนและเนื้อหาการสอนแบบเดิมๆ อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนไม่ทันสมัย เก่า งบประมาณไม่เพียงพอ และในแต่ละสถานศึกษาไม่มีจุดเด่นเป็นของตนเอง

ส่วนความต้องการของการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ในภาพรวมด้านการกำหนดสมรรถนะหลักด้านการจัดการตนเองมีระดับมากที่สุดกว่าทุกด้าน กล่าวคือ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะกำหนดให้ผู้เรียนมีสมรรถนะหลักด้านการจัดการตนเอง ในเรื่องมีความซื่อสัตย์ การมีความเมตตา กรุณา การมีความเสียสละ การมีทัศนคติในเชิงบวก และการมีความตรงต่อเวลา มีระเบียบวินัย ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริพงษ์ ฐานมั่น (2562) ที่ได้ศึกษาการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมในศตวรรษที่ 21 เพื่อรองรับองค์การแห่งยุคเศรษฐกิจดิจิทัล พบว่า การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ในองค์กรควรเริ่มจากผู้บริหารที่ต้องมีจริยธรรมในการปฏิบัติงาน เช่น ความเสียสละ ความซื่อตรง ความยุติธรรม เป็นต้น เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่พนักงาน ไม่ว่าโลกจะเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วเพียงใด

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร

จากผลการวิจัยสามารถนำมาสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ได้จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านนโยบาย 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน 4) ด้านสภาพแวดล้อม 5) ด้านการกำหนดสมรรถนะหลัก 6) ด้านการกำหนดสมรรถนะการปฏิบัติงาน และจากการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง พบว่า แนวทางด้านบุคลากรมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้มากที่สุด โดยแนวทางในด้านบุคลากรของสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรต้องมีการสร้างความร่วมมือร่วมใจโดยการสร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากร ให้มีเป้าหมายในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้มีความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะร่วมกันทั้งองค์กร เพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ ภคพัฒนภูมิ ธรรมนันท์ (2566) ที่ได้กล่าวว่า การสร้างแรงจูงใจในการทำงานสมัยใหม่คือกระบวนการที่หลายองค์กรนำมาใช้เพื่อที่จะผลักดันและบันทึกความมุ่งมั่นให้กับพนักงานในสถานการณ์ที่การทำงานเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แนวทางสำคัญประกอบด้วยมุ่งมั่นและวัตถุประสงค์ชัดเจน การพัฒนาทักษะและการเรียนรู้การสร้างสภาพแวดล้อมที่กระตุ้น การทำงานเป็นทีมและความร่วมมือ การรับมือกับการเปลี่ยนแปลง การมีวัตถุประสงค์สำหรับองค์กร ช่วยสร้างความคิดร่วมใจในการทำงาน ทั้งนี้ การสร้างแรงจูงใจในการทำงานสมัยใหม่เป็นกระบวนการต่อเนื่องและต้องถูกสนับสนุนอย่างต่อเนื่องในองค์กรเพื่อให้พนักงานมีสมรรถนะที่ดีและสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพในสภาวะการทำงานที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสมัยใหม่

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ในสถาบันการอาชีวศึกษาไทย ที่ได้จากการวิจัยนี้ เป็นการสนับสนุนต่อยอดพัฒนาจากงานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนากำลังคนเพื่อเป็นผู้ประกอบการเกษตรบนเส้นทาง อาชีวเกษตร: ถอดประสบการณ์โครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ (อภิชาติ ใจอารีย์ และคณะ, 2559) โดย มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะให้กับผู้เรียนในสถาบันการอาชีวศึกษาไทย ซึ่ง ส่งเสริมแนวทางการพัฒนากำลังคนเพื่อเป็นผู้ประกอบการเกษตรดั้งเดิมให้เป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะต่อไป นอกจากนี้ ยังมีกรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเกษตรอัจฉริยะในประเทศไทย จากงานวิจัยของ ภูกิจ คง เปี่ยม และ ธนพล แพร่งกระโทก (2568) ที่ได้ศึกษาถึงสถานการณ์และแนวโน้มการประยุกต์ใช้อินเทอร์เน็ตประสาทร สรรพสิ่งสำหรับฟาร์มปลูกพืชอัจฉริยะในประเทศไทย พบว่า การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตประสาทรสรรพสิ่ง (IoT) สำหรับฟาร์มผลิตพืชอัจฉริยะในประเทศไทยแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าอย่างมีนัยสำคัญในการปฏิรูปภาค เกษตรกรรมไทยสู่ยุคดิจิทัล โดยกรณีศึกษาความสำเร็จในประเทศชี้ให้เห็นว่าการใช้เทคโนโลยี IoT สามารถเพิ่ม ผลผลิตได้ถึงร้อยละ 15-25 ลดต้นทุนการผลิตลงร้อยละ 20-30 และช่วยให้การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

งานวิจัยนี้มีความเกี่ยวข้องกับวารสารสหวิทยาการและความยั่งยืนปริทรรศน์ไทย เนื่องจากแนวทางการพัฒนาสมรรถนะ ความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ให้กับผู้เรียนในสถาบันการอาชีวศึกษาไทย หากสามารถนำแนวทางดังกล่าว ไปใช้จะทำให้ผู้เรียนที่จบการศึกษาจากสถาบันการอาชีวศึกษาไทยมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1) สถาบันการอาชีวศึกษาไทยต้องเตรียมสร้างตระหนักรู้ให้กับบุคลากร ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้บริหารสถาบันการ อาชีวศึกษาเกษตร ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร และครูผู้สอนในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร เพื่อสร้าง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ในสถาบันการอาชีวศึกษาไทย ในรูปแบบของการอบรม สัมมนา และเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยอาจเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการอาชีวศึกษา เกษตร และผู้เชี่ยวชาญด้านการประกอบการเกษตรอัจฉริยะมาเป็นวิทยากร
- 2) สถาบันการอาชีวศึกษาไทยต้องสำรวจความพร้อมของสถานศึกษาในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ที่สามารถทำ ความร่วมมือกับผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะของความเป็นผู้ประกอบการเกษตร อัจฉริยะของสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ทั้งในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และ ระดับปริญญาตรี รวมถึงหลักสูตรระยะสั้นด้วย
- 3) สถาบันการอาชีวศึกษาไทยต้องเตรียมจัดสรรงบประมาณในการจัดสถานที่สำหรับฝึกประสบการณ์ในการประกอบ การเกษตรอัจฉริยะ รวมทั้งวัสดุ อุปกรณ์ สาธารณูปโภคพื้นฐาน เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ที่เพียงพอสำหรับรองรับการ พัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ ให้กับผู้เรียนในสถาบันการอาชีวศึกษาไทย

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญชนก พุทธจันทร์. (2563). *เกษตรอัจฉริยะ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จิตรลดา ไชยเลิศ. (2562). แนวทางการจัดการศึกษาของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคเหนือ ให้มีประสิทธิภาพ. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ มจร. วิทยาเขตแพร่*, 5(1), 228-246.
- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2546). *การบริหารงานทรัพยากรมนุษย์สมัยใหม่ ภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- ธำรงค์ศักดิ์ คงสวัสดิ์. (2548). *เริ่มต้นอย่างไร... เมื่อจะนำ Competency มาใช้ในองค์กร*. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริม เทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- นพวิษฐ์ ชื่นบุญชู. (2566). *แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีตามแนวคิดทักษะ ผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

ภคพัฒน์ภูมิ ธรรมนันท์. (2566). การสร้างแรงจูงใจในการทำงานสมัยใหม่. *วารสารการบริหาร การจัดการ และการพัฒนาที่ยั่งยืน*, 1(1), 1-18.

ภูกิจ คงเปี่ยม และ ธนพล แพร่งกระโทก. (2568). สถานการณ์และแนวโน้มการประยุกต์ใช้อินเทอร์เน็ตประสานสรรพสิ่งสำหรับฟาร์มปลูกพืชอัจฉริยะในประเทศไทย. *วารสารเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม*, 24(1), C1-C10.

มรกต กำแพงเพชร, สวรรยา ธรรมอภิพล และ นรินทร์ สังข์รักษา. (2562). คุณลักษณะผู้ประกอบการเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในธุรกิจเกษตรสีเขียว. *วารสารธุรกิจปริทัศน์*, 11(1), 262-275.

ยิ่งศักดิ์ ไกรพิณิจ, ธีระวัฒน์ จันทิก และ พัทธชัย ศิริวงศ์. (2562). โปรแกรมการพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรปราชญ์ของนักศึกษาอาชีวเกษตร. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*, 11(1), 471-493.

ฤทัยชนก จริงจิตร. (2556). เจาะลึก “Smart Farmer” แค่แนวคิดใหม่ หรือจะพลิกโฉมการเกษตรไทย. นนทบุรี: สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า.

ศิริพงษ์ ฐานมั่น. (2562). การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมในศตวรรษที่ 21 เพื่อรองรับองค์การแห่งยุคเศรษฐกิจดิจิทัล. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, 9(1), 146-163.

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและกำลังคนอาชีวศึกษา. (2566). ข้อมูลจำนวนนักเรียนนักศึกษา และบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและกำลังคนอาชีวศึกษา.

สุกัญญา รัตมีธรรมโชติ. (2547). Competency: เครื่องมือการบริหารที่ปฏิเสธไม่ได้. *วารสารเพื่อการพัฒนาผลผลิต*, 9(53), 44-48.

อภิชาติ ใจอารีย์, นิรันดร์ ยิ่งยวด และ นนทวัชร สิริพัฒน์นันท์. (2559). แนวทางการพัฒนากำลังคนเพื่อเป็นผู้ประกอบการเกษตรบนเส้นทางอาชีวเกษตร: ถอดประสบการณ์โครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่. *วารสารการเมืองการปกครอง*, 6(1), 243-262.

Hisrich, D., Peters, M., & Dean, A. (2008). *Entrepreneurship* (7th ed.). Massachusetts: McGraw-Hill.

McClelland, D. (1973). Testing for competence rather than for "intelligence". *American Psychologist*, 28(1), 1-14.

Meechoovet, Y., & Siriwato, S. (2023). Thailand's Smart Agriculture and Its Impacts on Thai Farmers: A Case Study of Smart Agriculture in Ayutthaya, Thailand. *Asian Political Science Review*, 7(1), 1-17.

Ngamcharoen, P. (2024). Entrepreneurs' Characteristics that Impact Success in Organic Farming. *Asian Administration and Management Review*, 7(1), 13-24.

Parry, S. (1997). *Evaluating the Impact of Training: A Collection of Tools and Techniques*. Virginia: American Society for Training and Development.

Sternberg, R., & Kolligian, J. (eds.). (1990). *Competence considered*. Connecticut: Yale University Press.

Timmons, J. (1999). *New Venture Creation: Entrepreneurship for the 21st Century* (5th ed.). Illinois: Irwin-McGraw-Hill.

Data Availability Statement: The raw data supporting the conclusions of this article will be made available by the authors, without undue reservation.

Conflicts of Interest: The authors declare that the research was conducted in the absence of any commercial or financial relationships that could be construed as a potential conflict of interest.

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

Publisher's Note: All claims expressed in this article are solely those of the authors and do not necessarily represent those of their affiliated organizations, or those of the publisher, the editors and the reviewers. Any product that may be evaluated in this article, or claim that may be made by its manufacturer, is not guaranteed or endorsed by the publisher.



Copyright: © 2025 by the authors. This is a fully open-access article distributed under the terms of the Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0).